

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Poškropimo krompir in fižol, zavarujmo pridelke pred točo!

Jedenkrat vže v tem letu smo v „Dol. Nov.“ priporočali, naj se tudi krompir in fižol škropi. Ker je za to delo ravno zdaj pravi čas nastopil, je gotovo prav, da naše gospodarje na to opozorimo, jim povemo, kedaj in kako naj to izvršujejo. Fižol škropiti je zadnji čas, kajti prikazala se je na njem vže pogubonosna glivica. Na listju se vidijo namreč neke rujavkasto rumene maroge, na steblih pa črne, katere stebela kar prejejo, tako, da na dostih mestih odpadejo, odgnijejo.

Kdor hoče torej fižol obvarovati, poškropi naj ga prej ko le mogoče z ravno tako tekočino, kakoršno za škropljenje trt vporablamo. Škropi se lahko celi dan, pa boljše je vendar, da se med najhujšim pripekem solnea preneha. Kakor hitro bode fižol skorej popolnoma odvetel, poškropiti

ga bode treba v drugič, in sicer prekelnika ne toliko pri tleh, kakor pa visoko gori.

Krompir poškropiti je treba pa tudi dvakrat. V prvič po ogrebanji prej ko prične cvesti, v drugič pa, kake 14 dni po odvetenji. Škropljenje pa mora biti pri fižolu, kakor tudi krompirju prav izdatno. Cela rastlina mora biti od tekočine čez in čez mokra, ne pa da pade le sem ter tje kaka kapljica na njo. Pomislite goje nekateri o porabi škropljenega lista za prašičjo ter sploh živinsko krmo; menijo, da je strupeno, živini škodljivo. No, skušnja je pokazala, da škropljeno listje trt, škropljena trava itd. prašičem, kakor tudi goveji živini čisto nič ne škoduje. Pripoveduje se še celo, da je nekje krava celi škaaf za škropljenje trt pripravljene tekočine popila in bilo jej ni nič, razun male driske, katera jo je napala.

Pravi čas je zdaj tudi za zavarovanje njiv in vinogradov pred točo. Letos hvala Bogu razun travnikov vse lepo kaže, posebno pa še trta vže tako lepo, kakor vže dolgo sem ne tako. Kdor

PODLISTEK.

Mladi Lipnjek.

(Slika iz življenja. — Sp. Jos. Podkórenčan)

III.

„Oče, še jedno sredstvo poskusiva, morda s tem prej kot bo prepozno privedeva na pravo pot Franceta. Ko bi midya stanovitno, kot doslej, molila in vrhu tega si še kaj pritrgala, jaz menim, da mu vendar mora dati ljubi Bog toliko milosti, da izpregleda, kam pelje pot, po kateri hodi. Ravno včeraj sem brala, da je Kristus sam rekel: Z molitvijo in postom se izganjajo hudobni duhovi. In prav hudobni duh je vjel v svoje mreže tudi njega. Kaj bo z njegovo dušo, če ne obrne s te poti? In kaj bo z nami? Oče, poskusiva še to sredstvo!“

Tako je govorila teden dnij po prejšnjih dogodkih Lipnica staremu Očetu. Stari ni ugovarjal. Kaj bi ne bil storil, le da bi bil videl zopet poštenega svojega sina! Se celó petletna Francika se je ponudila, da hoče moliti in se

postiti z mamo in dobrim dedkom. In jokala je celó, ko ji je mama rekla, naj le pridno molí, postiti pa da se še ne more. —

Na poludne je šlo drugi dan, ko je Lipnica postavila pred svojega moža kosilo. Jedel je sam, niti žene, niti očeta ni bilo blizo. Mlademu se ni zdelo to prvokrat nenavadno; opravičeval je oba, češ, morda imata kako nujno opravilo. A ko tudi drugo opoludne niti žene, niti očeta, niti Francike ni bilo k mizi, jelo je to odtegovanje mladega bolj péči, nego najtrdovratnejši molk. „Bojé se me, kot bi bil gobov“, dejal je jezno ter stopil v kuhinjo. A tudi tu ni bilo žive duše; pogašen je bil ogenj na ognjišči. Z nadhiše doli pa so se čuli polglasni zvóki molečih. — Osupne mladi Lipnjek. Opoludne poredko kje molijo rožni venec. In prav med kosilom! Ni si mogel razložiti te navade, a v duši se mu je jela buditi misel trpkeja kot pelin in vendar tako — opominjevalna zanj. A dolgo se ni mudil v nji; prepodil jo je hitro, kot je mogel. Se je strast mogočno gospodarila v njegovem srcu. Vrnil se je v hišo, a južina mu ni teknila onega dne.

je pameten, zavaruje naj žita, zavaruje naj posebno vinograde pred točo. Plača se pač malo, in kako prijetno je, ako po toči dobi človek toliko denarja, da si izpadli pridelek lahko kupi. Zavaruje pa proti toči gospod Viktor Niefergal v Kandiji. Dozdaj je banka, katero on zastopa, še vsako škodo pošteno izplačala.

Poduk, kako se rabi Löffler-jev „tifočni bacil“ proti mišim.

Vzemi osnaženi lonec, ki drži kake tri litre. V ta lonec vlij dva litra čiste vode (ne one iz kake stojiče luže), mesto navadne vode vzameš tudi lahko precejene senene zavrelice, ali pa juhe — se vé, da je voda najcenejša in vedno pri rokah. Tej vodi (oziroma seneni zavrelici ali juhi) dodaj takoj eno malo kavino žlico soli. Lonec na to z reno (pokrovko ali pokrivačo) dobro pokrij; kdor pa ima parni Pampovi lonec na razpolago, naj porabi tega, ker je od navadne lonca dosti boljši. Ko si v lonec nalil dva litra vode in ga pokrtil, pristavi ga k ognju, da zavre; od časa, ko je začela voda v loncu vreti, naj potem polagoma in neprestano vre skozi eno celo uro. Ko se je to ravnanje v teku ure dovršilo, vzame se pokriti lonec od ognja ter dene na pripravi kraj, dokler se popolnoma ohladi. Ko je ta voda v loncu, ki mora do porabe neprestano pokriti ostati, zadosti ohlajena — ker ob rabi ne sme nikdar imeti preko 40 stopinj toplote po Celziju, nadaljuje se stvar tako-le: Vzemi eno izmed steklenih cevč, v kateri se nahaja „bacil“ s podlago vred. Njeni pavolnati zamašek ob zunanem koncu malo osmudi in ga potem varno odstrani. Na to vzemi iz pripravljenega lonca toliko kuhane vode (povrelice), da ž njo napolniš prilično polovico „bacilove“ cevke. Ob enem imej pripravljen zamašek iz gobe (korka) ali pa kav-

čuka; ta zamašek preje dobro v vrelem kropu operi, kot zamašiš ž njim „bacilovo“ cevko. Tako zamašeno cevko primi potem s prsti ob njenih koncih in jo skoz 3—5 minut dobro tresi. Tako se v cevki odločijo belkaste bakterije od svoje podlage in se spojé z vodo v njej. To zmes odlij v ono vodo v loncu ter vse skupaj dobro zmešaj. Potem izlušči, oziroma izperi iz cevke še ostalo agarno podlago, na katerej so se bile bakterije razvile, stresi jo v lonec in vse skupaj še enkrat prav pošteno tako premešaj, da se bakterije, podlaga njihova in voda prav dobro skupaj spojé.

Ko je to izgotovljeno, vzemi starega trdega belega kruha — pečenega iz pšenične moke, razreži ga v koščke (kocke) velike po en kubičen centimeter (to je prilično tako velike, kot so navadni lešniki). Te koščke namoči v preje opisani tekočini tako, da se je dobro napojé in navzamejo. Teh napojenih kruhovih koščkov potem v vsako novo mišjo luknjo vloží po enega. To stvar ponovi zaporedoma skozi dva dni, da bode vspeh boljši in gotovejši. V stare mišje luknje pa nikdar ne polagaj otrovanega kruha; to delo bi bilo brez vsakega vspeha. Kake 14 dni potem zabsrkaj vse mišje luknje ob njih koncih, da je pohodiš ali pa kako drugače; od tega časa naprej pa skrbno opazuj, če ti miši potem niso napravile zopet novih lukenj. Če so jih, postopaj iznova, kakor je bilo zgoraj povedano, Ker direktna solnčna svitloba ta „bacil“ uniči, naj se vrše ž njim vse operacije vselej le v senci.

Ena sama cevka „bacila“ zadostuje popolnoma za dva litra vode; v tej z „bacilom“ pomešane vodi moreš namočiti 500—1000 kruhovih koščkov, kateri so ti potem za vado mišim po njih luknjah.

Najugodnejši čas za pokončevanje miši na povedani način je pa jeseni.

Ako najdeš ob svojih poskusih bolne miši, katere se le s težavo še semtertja plazijo, jih vjemi in na naše stroške sem le pošlji; isto tako stori, če dobiš vže mrtve miši, toda tem preje z razgreto ostrino pre-

Tudi družega opoludné je sedel Lipnjek sam pri južini. Z nadhiše pa so doneli isti jednako-merni glasovi molečih. Nepopisno grenak čut prevzame Lipnjeka. Nekam nenavadno mu je bilo pri sreč; kot pikro očitaje se mu je zdel vsak odmev znač hiše. Skušal je pregnati moreče misli, skušal se jeziti nad molečimi, a notranji glas mu je glasneje, kot kedaj govoril: Za-te molijo, zavoljo tebe se postijo! . . . A zopet se je jel izgovarjati, jel dvomiti, z ničevimi izvinki se tolažiti. A v hiši mu ni bilo obstati. Globoko v srce so mu segali ti proseči glasovi. Moral se jim je odtegniti.

V veži mu priteče nasproti mala Francika.

„Francika, kaj pa delajo mama in dedek v nadhišji?“ vpraša Lipnjek hčerko.

„Oné, — mama in dedek Bogca prosita, da bi bili vi zvečer pri nas doma, pa da bi nam ne vzeli tisti grdi možje še — telička. Pa jaz sem tudi molila, ata; postiti se pa mi mama ne pusté.“

Lipnjek je vedel vse. Da bi se zavoljo njega postil oslabei oče, da bi se zavoljo njega postila dobra žena — tega ni mogel, ni smel trpeti. Še je imel čuteče srce v prsih, še ni bil popolnoma

izprijen. Živo mu je stopil pred oči objokani obraz ženin, velo lice očetovo. Ni si mogel kaj; ganila ga je ta ljubezen. Vže je hotel stopiti v nadhiše ter ondi prositi očeta in ženo odpuščenja svojim prestopkom. A gospodaril je v njem še nekaj ponos, ni se še mogel toliko ponižati. Krenil je v vrt, sedel na klop in dal duška svojim čutilom. „Zavoljo mene se postita in — zakaj se postita?“ vprašal se je nehoté. In domislil se je preteklih dnij; duševni boj mu je zjasnil pogled na pot življenja. Zasmilila se mu je družina. Spregledal je, kako daleč je krenil s prave poti. Britek kes mu prevzame dušo. Pollašal se ga je obup, a notranji glas mu je govoril tako ljubeznjivo, tako zaupljivo: Še je čas, še je čas! Bodi, bodi zopet pošten človek! Usmili se svoje dobre družinice, usmili se sebe! — In moč molitve in posta je pregnala tudi iz Lipnjekovega srca oblastvo hudobnega duha. Še o pravem času je zagledal pred seboj zijoči prepad, še o pravem času je uvidel hinavstvo svojih laži — prijatelj, uvidel svojo slabost, svojo zašlost. In sklonil je glavo med žuljavi roki in lice so mu porosile solzé trpkega kesanja . . .

paraj trebu in jih deni v močni špirit ter nam pošlji, da jih strokovno preiščemo in ti o upljivu „bacila“ na njih poročamo.

„Bacili“ za miši se naročajo pod adreso: K. k. landwirthschaftlich-chemische Versuchs-Station in Wien (III. Thierarznei-Institut), kamor se tudi miši, ki so prve na „bacilah“ poginile, v znanostno preiskavo in na stroške tega zavoda pošiljajo. „Bacile“ in poduk pa dobi od tam vsak naročnik brez vsakršnih stroškov, toraj popolno brezplačno.

C. kr. kmetijsko-kemično poskuševališče na Dunaji
dné 1. junija 1893.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V Trstu so bile mestne in ob enem deželne volitve, ker je vlada prejšnji zbor razpustila. — Doslej se je v Trstu podpirala le prava laška ali bolj prav lahonska stranka; cesarski namestnik dostikrat ni niti s prstom ganil, ko so se godile naravnost proti-avstrijske reči. Slovenski časopisi so na to kazali dostikrat. Radi tega ni prav nič čuda, da je lahomom greben vzrasel. Vlada je hotela spraviti v mestni zastop svoje, avstrijsko misleče ljudi — ali zastonj, lahoni so zmagali. Imajo 35 mož, konservativna vladna stranka 14, Slovenci iz okolice pa 5. Še celó v okolici je zmagal eden lahon. Zalostno!

Avstrijska delegacija budžetni odsek, kakor tudi Ogrska na Dunaju sta sprejeli vojni proračun, kakor smo ga zadnjič omenili. — Na Dunaju se posvetuje tudi davčni odsek državnega zbora, kako bi se bolj pravično razdelil davek, pa bi država vedar ne imela manj prihodkov. Za sedaj opomnimo

Zapustil je vrt, obrisal si oči in stopil k molečima v nadhišje. „Oče!“ zdihnil je ihteč, „oče, vračam se k vam — spokorjenec. Odpustite mi; daleč sem bil zašel, a še o pravem časi me je rešila vajina molitev. Mina, ljuba moja žena, mi-li moreš odpustiti, Mina! Glej me, klečé te prosim odpuščenja. —

Dalje ni mogel govoriti. Pravijo, da je težko privabiti solze v možko oko, a Lipnjeku so ondaj obilno rosile lici in sklenjeni roki. Ali so bile solze veselja ali kesanja — Kdo vé? Morda obojne.

S kakim veseljem sta ga sprejela moleča, ni mi treba praviti. Nova sreča, podvojeno veselje se je naselilo zopet pod Lipnjekovo streho.

In danes? Če prideta kedaj v Zalesje, — ne bo vam žal — poprašajte, kje je pri Lipnjeku. Vsak otrok vam bo znal pokazati koncu vasi lično posestvo. — Srečni ljudje bivajo ondi; božji blagoslov jih spremlja pri vseh delih. Ni je slišati žal besede o mladem Lipnjeku. Pa tudi vé vse Zalesje, da bi se ne bilo nikoli več rékalo ondi „pri Lipnjeku,“ da ni mladega rešila z molitvijo in postom gotove propasti — óna.

samo, da se bode vpeljal nov, tako zvan „osebni davek“ katerega bode plačeval razven družih davkov vsakdo, ki ima na leto 600 gld. prihodkov, Vendar je pri posvetovanju toliko težav, da reč grozno počasno napreduje.

V delegaciji je govoril tudi minister vnanjih reči in sicer tako, da so zadovoljne sploh vse države s tem govorom. Avstrija želi le mir ohraniti.

Ogrska brodi dalje v liberalnim toku. Zadnji čas so se sešli v Buda Pestj veliki župani, ki so pritrjevali vladnej zoper-cerkvenej politiki. Minister je govoril, da nima veliko strahu; može, velike župane pa je rotil, naj vlado podpirajo. Bomo videli. Vemo le, da so se nad cerkvijo vže opekli Bismarki, Napoleoni — se li ne bodo tudi veliki „Mažarji?“

Kaj je novega po širokem svetu?

V Pruskej Šleziji je tudi nekaj Čehov in Poljakov. V Ratiborskem okraju so se združili, da postavijo skupnega kandidata za državni zbor, Slovana Roboto. Prav tako; brez boja ni zmage in v edinosti je moč.

Pruska vlada hoče na vsak način, da državni zbor, ki se sedaj voli, sprejme povišanje stroškov za vojsko. Govori se, da bode zopet razpuščen, ako tega ne bode hotel storiti.

Francozi bodo imeli baje 20. avgusta tudi nove volitve.

Angleži se v spodnjej zbornici še vedno prepirajo o irskej samoupravi.

Na Ruskem je doslej v visocih službah še vedno veliko Nemcev. Sedaj jih skušajo odpraviti vsaj z najviših mest. V deželah ob vzhodnem morju pa Rusija Nemce jako porusuje — v šolah.

Piše se nam:

Iz Šmihela pri Nôvem Mestu. — Prelep je praznik sv. Rešnjega Telesa. Vsakdo si želi ta dan lepega vremena za procesijo. V Novem Mestu pa se lepega vremena niso veselili, kajti ravno, ko bi imela procesija iti, začelo je deževati in deževalo je neprenehoma tudi naslednja dva dni. Smihelčani, kateri obhajamo ta praznik v nedeljo, bali smo se, da tudi naša procesija ne bo mogla iti iz cerkve radi dežja. Tega so se bali posebno otroci, katerih največje veselje je pač procesija, molili so torej doma, da bi se zvedrilo in ko so bile učenke o poludne za nekoliko časa proste, hitele so še tudi v cerkev, kjer so prosile Boga za lepo vreme. V soboto zvečer je še vedno deževalo in že smo menili, da se ne bo ujasnilo. Pa kdo popiše naše veselje v nedeljo zjutraj, ko nas je zbudilo slovesno zvonjenje in streljanje. Nič več ni deževalo, velikoveč nam je jasno nebo obetalo lep dan.

Po slovesni sv. maši, katera je bila ob 1/28. uri, začel se je pomikati velikanski sprevod po polju proti Kandiji. Kakor vselej, tako je bila tudi letos procesija prav slovesna. Za križem so šli v dolgi vrsti možje in mladenči. Med temi je bilo mnogo zastav župnijske cerkve sv. Mihaela in njenih podružnic. Potem je šla

zopet dolga vrsta deklet s svečami in s pečami na glavi po stari kranjski šegi. Za njimi so šli novomeški rokodelski pomočniki s svojo lepo zastavo, učenci iz Grma in novomeška garda s svojo godbo. Za temi so šli s svojima zastavama majhne, belo oblečene šolske deklice, potresaajoč cvetlice in slednjič pod baldahinom štirje duhovniki, v sredi med njimi prečast. gospod župnik z Najsvetejšim v lepi monstranci. Za baldahinom stopali so visokorodni novomeški c. kr. okr. glavar, gospod vitez Vesteneck, načelnik šmihelškega krajnega šolskega sveta, g. Franc Kastelic in zastopnik občine g. Josip Zurc.

Ko smo prišli nazaj v cerkev, bila je še ena sv. maša in darovanje sveč. Vsa slovesnost je trajala skoro do 1/2 1. ure. Pa to ni bilo še vse. Tudi popoldne smo imeli prelepo slavnost. Ker je bila ta nedelja tudi prva nedelja v mesecu, smo imeli popoldne še roženvenško procesijo. Veliko ljudij je bilo dopoludne pri sprevedu s presvetim Rešnjim Telesom, ali menim pa, da še več jih je bilo popoldne pri „roženvenški procesiji“, pri kateri so po navadi belo oblečena dekleta nosila roženvenško Mater Božjo. Možje, mladenči in žene so med procesijo molili rožnivenec, dekleta so pa prepevale lavretanske litanije. Po vrnitvi procesije je bil še blagoslov z Najsvetejšim, potem darovanje in vesele slavnosti je bilo konec. Pa tudi po končani slovesnosti je še mnogo ljudij ostalo v cerkvi, ki so pobožno molili in častili Boga in roženvenško Mater Božjo. Šmihelčanka.

Z Dolenjskega. — Vže dolgo časa sem pričakoval, se bode li kedo oglasil o neki reči v okolici Novomeški. Ker pa nobeden nič o tem ne spomni, namenil sem se jaz onim merodajnim osebam prav ljubeznjivo na srce položiti o stvari, katero naj bi prej ko mogoče odstranili, in jo popravili, da se ne bi kaka nesreča zgodila.

Kako že napreduje Dolenjska stran, vidi se tudi v krajih, koder pripravljajo za tako želno pričakovano železno cesto. Povsod se hribje znižujejo, doline zravnajo, da bodo naredili prav gladko cesto, ter pripravili raven tir, koder bo drdrala železnica. Tudi državno, tako imenovano cesarsko cesto so že v mnogih krajih zravnali. Kaj lepo je narejena od novomeškega pokopališča do novega kolodvora. Tudi v drugih krajih na Gorjancih, proti Šent-Jernejju so že veliko klancev odstranili, kar je vse hvale vredno! —

Tudi okrajne ceste so sem ter tja že zravnali. Imajo celó tu in tam že vzvišeno navado, da so nastanili tudi ljudi, ki okrajne ceste snažijo, in tako redno posipljujejo ter nadeljujejo, kot deželne. Blagor ljudem, ker je vse tako v redu. Kako prijetno se je voziti po takih cestah; ali nasprotno kako težavno in nevarno je pa voziti, kjer so klanci in pveveč nerodnih kanalov in ozke neredno posipane ceste. — Po cesti se zelo vozijo ljudje iz Novega mesta na Toplice; pa kako prijetno se je peljati po novi cesti skozi Sreberniče, ko je bolj gladka in ravna. Zelo težavno in nevarno se je pa voziti čez Gradišče proti Toplicam. Ne bi se li dal tisti klanec od Rumanjevasi bolj speljati kje nižje ob Krki ob vodici proti Toplicam namesto po hribu, koder so le kanali, ovinki in takó čudne kotanje sem ter tje?! — O, kaj pa še le pri Novem mestu čez „Drsko“? Se li ne bi dal tisti strmi klanec od Drske proti Novemu mestu bolje speljati tje proti Šmihelu, in bi pri Rozinatovem gradu ali pa še kje drugej prišel v Kandijo na ravno cesto?

Mnogokrat sem premeril to pot z vozom, in vselej me je neka bridka žalost in nejevolja obšla,

ko sem moral vedno zavirati voz, ki je vendar-le drvil živino naprej tako, da bi se prav lahko velika nesreča pripetila. Koliko gospode se vsako leto pelja iz Novega mesta na Toplice, pa ne zaukažejo cestnemu odboru, da bi ta tako strmi klanec opustili in raje cesto drugodi po bolj primernem prostoru izpeljali, bodi-si pri Drski in pri Toplicah.

Ko bi jaz imel količkaj zapovedovati, hotel bi takoj ukazati, da se ima precej po gospodih inženirjih pregledati, izmeriti, in nagloma izvršiti to delo, ki je zelo potrebno.

Pretečene dni smo se štirje vozili po tej cesti od Toplic. V klanec od Toplic je komaj nas konj v hrib vlekel, v klancu od Drske pa, akoravno smo bili po navadi zelo dobro zayrli, bili bi se kmalu vsi štirje prevrnili in morda ubili; v takem strahu nisem bil še kmalu, kajti pravili so mi drugi na vozu sedeči, da sem bil zelo bled od strahu. Jako bi me veselilo, ko bi merodajne osebe od sl. cestnega odbora hotele to gotovo resnično dogodbo za nevarno spoznati, in vse potrebno ukreniti, da se prej ko mogoče vse nevarnosti na tej cesti odstranijo, kajti vsem tistim, ki jo rabijo, bilo bi močno ustrezno.

Hrušovski.

Gospod dopisnik ima gotovo prav. Prepričani smo, da se bode tej pravični želji sčasoma vstreglo. (Ured.)

Iz Dubice bosanske dné 4. junija. — Drage „Dol. Novice!“ Že dolgo ni bilo nobenega dopisa iz Bosne; naj vam zopet jaz nekaj malega poročam dasi nimam kaj posebnega. Prošla zima je bila tudi tu strašno huda, posebno pa še za ta kraj, kjer imajo posebno slabe hiše, hleve pa še slabše, največ spletene iz plota, da se vse skoz vidi. Uboga živina malo da ni od mraza poginila. Reka Una je bila mesec dni pod močnim ledom, da so vozili po njem kot po cesti. Čifut, zakupnik „skele“ ali prevoza je imel veliko zgubo, zlasti ker se je tisti čas največ žita spravilo na železnico v Sisek. Skopi čifut je hotel led prekopati in skozi ta kanal voziti ljudi, pa je bil pal v vodo in se lepo opral ter pustil ta nepotrebni posel, ki se mu je spet hitro zaledil — kako tudi ne, saj je bilo neke dni po 25° Reom. mraza. Nasledki hudega mraza se še sedaj poznajo na sadnem drevju, zlasti na prekristnih slivah (češpljah); veliko tega drevja se je čisto posušilo. Lani so izredno bogato obrodile, pa tudi letos obetajo, zlasti one, ki lani niso. Veliko denarja pride ž njim v deželo. Sploh je tu vse sadje drago; tako so bila jabelka po zimi po 20 kr. oka (2¹/₄ st. funta) pa ljudje sadje še malo gojijo, novega nočejo posestniki saditi, ker morajo dati Turkom gospodarjem zemljišč po tretjino sadja. Ta tretjina in desetina ovirata napredek bosanskega kmetijstva. Kakor se vidi ne bode bolje — morda nikdar.

Po hudi zimi je nastopila suha pomlad z mrazom in neprestanim vetrom; še 7. maja smo imeli 1° mraza. Slana je poparila zgodnje sadeže; 3 mesece nismo imeli dobrega okrepcajočega dežja. Zemlja se je izsušila in razpokala od suše, da ni moglo nič rasti. Male rose dežja meseca maja so saj ozimno žito še vzdržale — drugo jaro se je pa malo posejalo. Nekteri so vsejali koruzo in sladkorno peso v suho zemljo; a seme se je spridilo, da so morali spet preorati; veliko pa še ni posejanega, ker je vže tako pozno, ne bo zorelo, ako še v jesen pride zgodnji mraz. Žito je bilo po zimi strašno po ceni, zlasti koruzo se je plačevala po 80 kr. mernik. Zadnji čas je za tretji del poskočila; zdaj je pa spet padla cena, ker smo z

1. junijem in zadnje 3 dni imeli veliko dežja. Hvala Bogu, ljudje so se potolazili, saj so bili skorej obupali nad dežjem.

Lansko leto je vlada vpeljala sejanje sladkorne pese ter kakor tabak, tako tudi peso vzela v svoj monopol in je zgradila fabrike za sladkor. Lani je bila letina dobra in nekteri so na malem prostoru dobili za peso veliko novcev, zato so letos še več sejali. Vlada daje seme zastonj, tudi desetine še ne jemlje od nje. Zato jej je pa cena nizka 80 kr. metr. cent surove. Tudi je vlada napravila posebnega poljedelskega orodja za sejatev pese; pa ljudje se nočejo posluževati težkega pluga in železnih bran, le sejnalno mašino in valjar se mora rabiti. Nastavila je tudi poselnega nadzornika in sejavca z mesečno plačo 30 gld. Letos je sreča zadela enega domačega Turka, ker mu je lani pesa najbolje obrodila. Kakor se razvidi, je pesa vsejedno s svojo nizko ceno dala več dobička kakor vsaki drugi pridelek od žita. Če Bog dá, da bode dobro rodila, bode stalen vir dohodkov za naše kraje, zlasti dandanes, ko je cena žitu pala tako nizko, da se ne izplača sejati, ker so delavci postali silno dragi zlasti sedaj, ko pesa potrebuje polno dela, mora se namreč po trikrat okopavati in je za polovico zamudnejša od koruze. Mislim, da bode sladkorna pesa tudi Dolenjcem vgajala zlasti sedaj, ko imajo železnico. Prepričan sem, da bode dajala več dohodkov, ali tudi gnoja bode treba več, posebno pa še delavcev, ker je žali Bog nesrečna Amerika odtegnila dosti moči iz domače dežele. Želeti bi bilo, da bi kmalo pojenjalo to preseljevanje narodov.

Naj povem še nekaj veselejšega zastran naše cerkve. Že 7 let je, kar je bil razbojniško umorjen naš neutrudljivi gosp. misijonar V. Lap. Vlada je dregala, da bi počeli ravnati novo in večo cerkev in je v ta namen tudi kupila potrebno zemljišče na lepem kraju blizu pravoslavne cerkve. Pa ljudje so odbili, da ne morejo, ker so presiromašni. Tako je propadala naša cerkvica-kapela, da je bila vže sramota zastran drugovercev. — Ker ljudje niso hoteli nič storiti, je gosp. župnik s pomočjo deželne vlade, in podporo presvitlega cesarja, ki je pred leti dal 300 gld., premestil kapelo na novo dostojniše mesto, jo povečal in olepšal, da je zdaj lepota videti jo. Zvonik smo tudi premestili, v kateri smo na binškošni pondeljek zvon potegnili. Palili smo možnarje, da se je zemlja tresla, kar gotovo Turkom in preširnim Srbom — pravoslavnim ni po volji.

Domače vesti.

(V zadnji seji mestnega zastopa) se je razpravljalo najprej o pošti v sedajnem mestnem skladišču. Delo napreduje dobro, pa je tudi treba, ker se s 1. avgustom pošta in telegraf vže tamo odpre. Tudi je mestni zastop sklenil, da gledé najmarinskega kraja, carja pri c. kr. eraru nikakor ne more delati izjeme, pač pa se zagotovi, da se kako drugače plačilo ne bode povišalo. Cesta do pošte se bode priredila z novim vhodom na dvorišče. Pri popraviljanju je treba marsikaj novega, kar ni v proračunu, a nasprotno pa tudi ostane mnogo, kar smo mislili, da bode treba popraviti. Stroški ne bodo več. — Sklenilo se je potrebno o povračilu radi poškodovanja dreves. — Neka prošnja za priznanje domovinske pravice se je odrekla, dokler je dotični ne skaže, in torej tudi bolniški stroški zanj doslej ne plačajo. — Dovolila se je gostilničarska obrt za pivo nekemu prosilcu. — Zastop je mnenja, da pri

sedajnih razmerah javno klavnico zidati, bilo bi brez vspeha. — Razdelila se je Dolhova vstanova desetim mestnim ubogim ter dovolile neke druge podpore. Ubožni list se je odbil nekemu prosilcu. Ukrenilo se je tudi potrebno gledé nadzorovanja kopaljšča.

(Kmetijsko predavanje.) Velika nadloga za gospodarje so miši; naj se vgnezdijo doma ali na polju. Mačka pač dela pridno svojo dolžnost, tudi past vzame marsikaterej miški malopridno življenje, ali če se namnože, jih vendar le končati ni mogoče. Strup bi bil najboljši, ali nevaren je tudi za druge živali, nevaren za človeka. — Profesor Löffler pa je znašel nekov „bacil“ strup, ki mišim vcepi bolezen, kojo prenašajo potem tudi na druge — in je tako hitro pokončajo. Kaže se, da se bode reč dobro obnesla. — 18. t. m. prihodnjo nedeljo bode o tem govoril v kmetijskej bralnici g. pristav Rohrman. Pridite ga poslušat v obilnem številu. Kako pa se rabi ta „bacil“, je povedano v posebnem članku današnjega lista.

(Občni zbor kmetijske podružnice v Novem Mestu) se je vršil v pondeljek dné 5. t. m. Ob precej pičli udeležbi družbenikov, dasiravno je že skrajni čas, da se tudi v tem oziru zboljšajo razmere in se začnemo malo več brigati za družbo, ki je vsekako velevažna, koristna in čim dalje bolj potrebna. Upajmo, da se vendar enkrat vzdramimo in začnemo zares z združenimi močmi v prid kmetijskega napredka narodovega blagostanja delovati! Kar se vsporeda tiče, storila je podružnica po odobrenem poročilu o odbo-rovem delovanji in o računih šest predlogov za družbeni občni zbor v Ljubljani ter izvolila zaslužnega gosp. dr. P o z n i k a za svojega zastopnika pri letošnjem zboru. O priliki izgovorimo kaj več o podružničnih zadevah.

(Za napravo ameriške trtnice) kmetijski podružnici v Novem Mestu so blagovolili darovati: veleslavni deželni odbor 70 gld. in 5000 trt, slavna kranjska hranilnica 100 gld. in vis. c. kr. vlada 5500 ameriških trt iz državne trtnice v Kostanjevici.

(Dolenjsko pevsko društvo in Dolenjski Sokol) napravila sta dné 11. t. m. izlet v prijazno Belo cerkev, katerega se je udeležil tudi oddelek novomeškega gasilnega društva. Udeležitev je bila kljub negotovemu vremenu nepričakovano velika. Prišla je odlična gospoda iz Novega Mesta, Krškega, Kostanjevici, Št. Jerneja in sosebno veliko iz Mokronoga, odkoder je došlo bralno društvo, kojega člani so jako čvrsto sodelovali pri petju. Pevske točke izvajale so se precizno in prav dobro, najbolj so dopadli mešani zbori. Občudovali smo fine in zvonke glasove gospic, osobito solistinj gdč. Vidičeve in gdč. Šuklje. „Sokolci“ so prav dobro telovadili in želi obilno pohvalo. Da je bilo tudi vse tako zadovoljno in veselo, pripomogla je izvrstna postrežba g. Majzeljna. Z eno besedo, izlet se je izvršil v splošno zadovoljnost.

(Tristolet) bode 22. t. m., odkar so kristjani slavno zmagali Turka pri Sisku. Pri tem so se prav posebno skazovali Slovenci in sosedje Hrvatje. Ko bi ne bili takrat s tolikim pogumom zgrabili mnogo večjega sovražnika, ki je oblegal Sisek, Bog si vedi, kaj bi bilo iz Hrvatske, kaj iz naše domovine. Zgodilo bi se bilo skoraj gotovo, kakor poje narodna pesem:

Turk če nam vzal Sisek bode,
Nam narobe vse dojde.
Vam Ljubljana bo pokrajna,
Stran dolenjska turška drajna!

Radi tega imamo vzroka dovolj veseliti se, a tudi ponosno gledati nazaj na vrle naše prednike. Da, da,

7 24.5.1886, A Komenda, — 9.2.833 p. 30.7.57 (28 let)

Evropa bi smela biti nam jugo-slovanom bolj hvaležna kakor nam je: stoletja smo bili zid, ob katerega se je zastoj zaletaval krvoločni turčin, da bi razširil svojo vlado nad Evropo. — Nekateri kraji bodo napravili ta dan šolske veselice.

(Na Trebelnem) je zvoljen županom France Žagar, posestnik in trgovec na Trebelnem, mož stare korenine; svetovalcem pa J. Slak, J. Krese in A. Miklič.

(Knjiga „Kmetijsko gospodarstvo“.) Že zadnjič smo na kratko omenili to novo knjigo ter jo priporočali našim gospodarjem. Da bodo pa kmetovalci vedeli, o čem vsem nas ta koristna knjiga podučuje, opisati hočemo danes njeno vsebino. Vsa knjiga razdeljena je v štiri poglavja, ki obravnavajo sledečo stvarino: I. Sredstva za kmetovanje. I. Gospodarsko premoženje, A. ležeče premoženje, 1. sestava ležečega premoženja, 2. razločitev posestev, 3. gospodarska vrednost ležečega premoženja, rodovitost zemlje, zateglost zemlje, lega in oddaljenost zemljišč, podnebje, sestava posestva z ozirom na način obdelovanja, medsebojna lega zemljišč, služnosti, gospodarske stavbe, delavske razmere, družbene razmere, tržne razmere, državne naredbe in davki, 4. zvečanje in zmanjšanje ležečega premoženja a)boljšavanje zemljišč, 1. zložba zemljišč, 2. osuševanje zemljišč, 3. namakanje zemljišč, 4. globokeje obdelovanje, 5. nasadi sadnjega drevja, b)zanemarjenje ležečega premoženja, 6. pridobitev ležečega premoženja, a) nakup, b) zakup: Dostavek. Kataster in zemljiška knjiga, B. upravni kapital, 1. stalni upravni kapital, a) orodje, b) živina, 1. vprežna živina, 2. živina na užitek, 2. premični upravni kapital, a) prirodine, 1. tržni pridelki, 2. krma in stelja, 3. semena, 4. gnoj, 5. materijalije ali tvorivo, 6. živež, b) denar, c) setve ali poljski inventar, C. medsebojno razmerje gospodarskih kapitalij in njih obrestovanje. II. kmetijsko delo 1. Ročno delo, a) način plačevanja, b) visokost plačila, c) potreba ročnega dela, 2. vprežno delo, stroški za rejo vprežne živine, 3. delo s stroji. II. Uredba gospodarstva. 1. Zveza poljedelstva z živinarstvom, 2. gospodarstveni način, a) izbiranje kultur, b) izbiranje poljskih rastlin, c) izbiranje živine, d) določitev razmerja med tržnimi in krmskimi rastlinami e) izbiranje kolobarjev, 3. načini kolobarja, a) žitno kolobarjenje, b) ornisko kolobarjenje, c) vrstilno kolobarjenje, strniščna setev, kolobar z večletnimi krmskimi rastlinami, d) svobodno kolobarjenje, e) razdelitev polja, f) prehod v nov kolobar. III. Cenitev gospodarstva. A. Cenitev gospodarskega premoženja, 1. cenitev zemljišč, a) bonitiranje, b) cenitev, izračunanje čistega dohodka, 2. cenitev stavb, 3. cenitev služnostij, 4. cenitev orodja, 5. cenitev živine, 6. cenitev sadnega drevja, 7. cenitev poljskih in živalskih pridelkov in materijalij. 8. cenitev poljskega inventarja, B. cenitev celega posestva, C. izračunanje stroškov pridelovanja za kmetijske rastline, D. izračunanje dohodka od živinoreje in pridelovanje krme. IV. Kmetijsko knjigovodstvo, 1. Splošne opomnje, 2. razdelitev knjigovodstva. Jednostavno knjigovodstvo. A. Popis premoženja, B. tekoče knjigovodstvo, 1. denarni dnevnik, 2. poračunska knjiga. 3. zapisnik pridelkov, 4. zapisnik dela, 5. zapisnik orodja, C. računski sklep, izračunanje čistega dohodka, izračunanje čistega dobička, D. izračunanje dohodka od posameznih vrst gospodarstva, E. proračuni. — Knjigo je dobiti pri založniku g. Hribarju v Celji, pri Krajec-u v Novem Mestu, kakor tudi po vseh drugih bukvarnah po 50 kr. 1 izvod.

(Princ Evgenij Savojski,) slavni vojak in vojskovodja avstrijski. Slovenskemu ljudstvu spisal S. Hrvojič. To je knjižica, katero je založil in ima na prodaj g. Anton Turk, knjigovez, natisnila pa Blaznikova tiskarna v Ljubljani. — Knjižica popisuje vrlega junaka prav zanimivo; dopala bode mladini in tudi odrasčenim. Priporočamo jo vsakemu. Cena je nizka — samo 24 kr.

(Povodnji.) V Galiciji, Bukovini in vzhodnem Ogrskem so grozne povodnji. Galicijo je poplavilo 11 rekm. Škoda je nepopisna. — V Bukovini je od 8. do 9. t. m. reka Prut nosila s seboj mostove, hišno orodje, celo celi mlin. Veliko vasi je poplavljenih; skozi okna dere voda v hiše. Stotine oral zemlje je pod vodo. Ljudje so bežali na strehe, vedno so v smrtni nevarnosti. Živež je grozno drag; železnični promet je ustavljen. Podobno se godi na Ogrskem, kjer je izstopila reka Maroš, Donava pa je grozno narasla. Naš cesar so poslali v Bukovino precej 100 tisoč gld. podpore.

ZAHVALA.

Za milo sočutje ob smrti našega nepozabljivega nam soproga, oziroma očeta, starega očeta, strica in tasta, gospoda

Antona Rozmana,

posestnika v Trebnjem,

izrekujemo vsem prijateljem in znancem iz Novega Mesta, Vel. Loke, Mirne, Dobrnica, Mirne Peči in drugih bližnjih in daljnih krajev, posebno pa še vis. čast. duhovščini, slav. gasilnemu društvu, gg. pevcem itd. vsem izrekamo iskreno zahvalo.

(141)

Žalujoči zaostali.

Hiša št. 34 v Kandiji pri Novem Mestu

obstoječa iz dveh sob, delalnice, kleti, hleva, zraven hiše je tudi vrt in njiva, se odda takoj na več let v najem, ali pa se tudi proda. Več pové lastnica ravno tam.

(154-1)

V najem se odda košnja.

V nedeljo dne 18. junija ob 4. uri popoldne se bode dala po javni dražbi v najem košnja dveh travnikov v Gotni Vasi. Natančneje pové

(152)

Roza Kovač.

Lekarna pri 'kroni'

Josip-a Bergmann-a

v Novem Mestu

kupuje zdravilne rastline in cvetja, kakor: ajbiš, popelne, zobnik, komilice, tavžent rože itd.

(153-1)

Prostori sedanje pošte

na glavnem trgu pripravni za prodajalnico ali gostilno se oddajo v najem počenši meseca avgusta t. l. Natančneje pové lastnica pl. Fichtenau.

Vabilo.

Dijaško podporno društvo v Novem Mestu

ima svojo

občni zbor

dné 21. junija ob treh popoldné v konferenčni sobi novomeške gimnazije.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o delovanju društva v šolskem letu 1892/3.
2. Volitev dveh pregledovalcev računov.
3. Volitev novega odbora.
4. Slučajni predlogi.

Vse častite ude dijaškega podpornega društva vabi najljubneje k udeležbi

vodstvo dijaškega podpornega društva.

V Novem Mestu, dné 10. junija 1893.

Razglas.

Dné 30. junija 1893 se bode vršila ob 11. zjutraj v ravnateljski pisarni novomeške gimnazije manjševalna dražba za oddajo raznih na 660 gold. in 10 kr. proračunjenih popravil gimnazijskega poslopja.

K tej dražbi se vabijo podjetniki s pristavkom, da ležé podrobni dražbeni pogoji, kakor tudi načrt in stroškovnik na razpolago v ravnateljski pisarni novomeške gimnazije vsak dan od 11—12 ure.

Vsak ponudnik mora, predno se prične ustmena dražba, položiti 5% vadij, katero svoto bo moral podjetnik povikšati do 10% kavcije, drugim ponudnikom pa se bode vrnila.

Sprejemale so bodo tudi v ravnateljski pisarni novomeške gimnazije postavno kolekovane pismene ponudbe s priloženo 10% kavcijo v gotovini ali državnih obligacijah, ako dojdejo do začetka ustmene dražbe.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo v Novem Mestu,

(147-1) dné 12. junija 1893.

Opanke

fine, za gospode, gospé in otroke (147-1)

ima v veliki zalogi in po nizkih cenah

Tone Virant, Novo Mesto.

Brata Appe,

v Kandiji poleg Novega Mesta

uljudno naznanjata, da sta otvorila že lansko leto izdelovalnico za vsakovrstne lončene peči, štedilnike s kahlami vsake barve, za župnije, grajščine, sednije, šole, salone, kopelne kadi, netišča za rastlinjake, cevi za stranišča, v ognju nepokončljive opeke, itd. Vsega tega imata zalogo, katero priporočata prečast. duhovščini in slav. občinstvu. Tudi se priporočata za popravljanje in stavbe peči in štedilnikov, kar izvršujeta točno, dobro in po nizkih cenah. (146-2)

V Št.-Jurji pri Mirni Peči se proda takoj in iz proste roke

lepo posestvo,

ki meri 35 oral (johov) in sestoji iz gospodarškega poslopja, katero je še v jako dobrem stanu, več lepih gozdov, vinogradov in nekaj travnikov. Kdor hoče to posestvo kupiti, bodisi vže skupaj ali na drobno, naj se oglasi pri podpisnem lastniku, kjer se zvé tudi cena.

Franc Zupančič, (150-1)

posestnik v Št.-Jurji, hiš. šte. 19, pošta Mirna Peč.

V grajščini Bajnof pri Novem Mestu je naprodaj več vrst

prav dobrega vina

raznih letnikov. Oddaja se v vsaki množini in po jako nizki ceni. Pokušnje se ne pošiljajo. (149-1)

Na prodaj

je za tri gatteržage vsa železnina, 1 žaga za favolette, vsakovrstne kolesa za remenje in kolesa za hitri tek (Schwungräder) zobna kolesa, vsakovrstna tečaja (Lager), osi (Wellen); dobi se tako železje po nizki ceni in novo ali malo rabljeno vsake vrste za mline in žage pri

Janezu Lenard-u,

(140-2)

v Rajhenburgu.

J. C. Juvančič,

posestnik vinogradov in trgovec v Dolnji Šiški priporoča svojo veliko zalogo

Dolenjskega vina do tri leta starega, hrvatskega, istrijskega, slavonskega, dalmatinskega

in italijanskega vina po najnižji ceni. Za pristnost, v barvi in naravi v vsakem obziru garantiram. Poskušnje le v sodih od 56 litrov in več. (137-2)

„Pri nizki ceni!“

„Nadebelo i drobno!“

Ignacij Žargi

v Ljubljani Sv. Petra cesta, števil. 4
 priporoča svojo izborna zalogo **ven-
 cev in šopkov**, dalje **različnega pe-
 rila, srajc, spodnjih hlač, (gat) pred-
 pasnikov** itd.
 (127—3)

Prodajalci dobijo odbitek (Rabat)

„Nadebelo i drobno!“

„Pri nizki ceni!“

Naprodaj je nova hiša

s cementu krita, prav blizu farne cerkve v Št. Lo-
 rencu ob Temenici, obstoječa iz treh sob, kleti, veže
 in kuhinje. Razven tega se lahko še pod streho na-
 pravita dve prostorni sobi. Pripravna je za krémo,
 kupčijo, pa tudi za penzioniste; tudi je blizu želez-
 niške postaje. — Več se izve pri lastniku Josipu
 Zupančič pri Sv. Lorencu ob Temenici, pošta Trebnje.

Na prodaj je nov mlin,

s tremi tečaji, prav dobro narejen, voda visoka ter
 jo je zmirom dosti, v dobrem kraju eno uro od želez-
 nice, pri cesti in je v obližji tudi premogokop. Pri
 najemu so tudi njive in travniki. Plačati je jeden del
 takoj, ostalo pa se lahko plačuje v letnih obrokih.
 Več se izve pri Janezu Lenardu, v Rajhenburgu Šta-
 jerskem. (139—2)

Veliko množino hrastovega lesa

na stoječem, za vožnjo na jako ugodnem prostoru,
 proda Janez Saje iz Jablana hiš. števil. 24 pošta Mirna
 Peč. (126—3)

BRATA SCHWEIGER

v Črnomlju

priporočata svojo zalogo pravih **naturnih,
 belih in drugih**

istrijskih in dalmatinskih vin.

Vzorci se pošiljajo brezplačno in
 poštne prosto. (11—10)

Na prodaj!

V Kandiji št. 29 poleg Novega Mesta je naprodaj
 hiša z lepim vrtom in tremi njivami. Ponudbe naj se
 pošiljajo na K. Pelko, 697 W. 18 Strit Chicago III North
 America. (105—5)

Franc Čuden,

(72—6)

urav

preje J. Geba v Ljubljani slonove ulice št. 11

priporoča svojo **bogato in največjo zalogo švicar-
 skih ur**, po najnižjih cenah, **zlatih, srebrnih, ni-
 kelnastih, stenskih (Pendeluhren) in budilnic, ve-
 rižic, prstanov, uhanov, murčkov in drugih** v to
 stroko spadajočih stvari. **Popravlja natančno in
 dobro naredim.** Poštna naročila se hitro izvršujejo.
 Ceniki so zastoj in tudi po pošti pošiljajo. V
 cenikih je natančneje popisano, kakošne ure da
 so, koliko časa jamčim (garantiram) in zamenjam.

Stare srebrne ure imam po 3—5 gold.

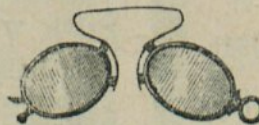
Gustav Forgacs,

zlatar v Novem Mestu

priporoča p. t. občinstvu svojo zalogo **zlatnine in srebrnine**,
 kakor tudi najboljše vrste **dobro posrebrenega jedilnega
 orodja**, in tacega od **bele kovine (Chinasilber)**. — Dalje
dobro uravnane žepne in stenske ure. — Velika izbira **očalov,
 nanosnikov, termo- in barometrov** itd.

Poprave k očalom in nanosnikom se **točno napravljajo**, tudi **posamezni
 deli napravijo.** (143—2)

Vse v mojo stroko spadajoče
 poprave izyršim **točno, vestno**

po primerno nizki ceni, ter ga-
 rantiram za izvršeno delo.